

De draadloper

De Draadloper

(Een profetie)

De stad is een cultureel fenomeen, gebouwd op voorspellingen van een betere toekomst voor haar inwoners. En de inwoners van de stad vormen een hechte werkgemeenschap, die de hoop koestert, dat een voorspelling uitkomt.

De voorspelling van een betere toekomst is geen slag in de lucht, geen delphisch orakel, geen programmatisch manifest, geen vlucht vogels, geen onbegrijpelijk gemummel, het is geen verzameling theeblaadjes in een kopje, maar het is een rationeel ontwerp, een product van wijsheid, dat gebaseerd is op bestaande regels, mogelijkheden, wetten, gewoontes, ingesleten tradities en persoonlijke ervaringen. De voorspelling is deel van het alledaagse leven - dat een mengeling van hoop en wanhoop is - die door de inwoners van de stad gedragen en gecultiveerd wordt om zich thuis te kunnen voelen in een levendige, veranderende wereld.

Elke stad, die zichzelf aan een voorspelling van een betere toekomst waagt, heeft haar publieke werken, haar monumenten en haar symbolen, die getuigen van de strijd tegen het onvermijdelijke desperate gevoel dat de stad kan wegzinken in een geschiedenis van onvoltooide werken. De historie van een stad weegt zwaarder dan haar toekomst. Een uitstel van oplossingen culmineert onomkeerbaar in een luide tegenstem, waarvan de echo's door de straten galmen. Voor wie het hoort natuurlijk. Het verlies van hoop komt tot uitdrukking in boze burgers en onbetrouwbaar bestuur. *'Einstürzende Neubauten'* is de naam van een Berlijnse band waarin dit gevoel van verlies in maatschappelijke samenhang krachtig tot uitdrukking komt. In 1982 gaven zij een legendarisch concert in de Effenaar in Eindhoven.

Eindhoven is het prototype van een stad, waar de voorspelling een onmisbaar ingrediënt is van het streven naar vooruitgang. Ontworpen, als een industriële stad, werd met marxistisch elan aan een betere toekomst gewerkt voor de uit heel Nederland toestromende werknemers. Er werd geen inventie geschuwd omwille van een beter leven: elektrisch licht, beeldscherm, transistorradio, stofzuiger, koffie apparaat, wasmachine, medische apparatuur, het cassettebandje, de cd en dvd. De stad heeft sinds 1966 haar eigen symbool van vooruitgang, een fantasievol bouwwerk, dat de macht

en magie van de voorspelling een vorm geeft: het *Evoluon*, een geland ruimteschip, een futuristische tempel aan de rand van de stad, als stille getuige van haar eigen profetie, wacht het in de luwte van het stedelijk rumoer op de momenten dat haar voorspellende zeggingskracht herkend wordt.

De sterrenwachten, triomfbogen, tempels, obeliskken, de Eiffeltoren, wolkenkrabbers, leeuwen en paarden in steen gehouwen of in brons gegoten, een eindeloze reeks heroïsche monumenten, over heel Europa verspreid, beschadigd, slecht onderhouden of vernietigd in oorlogen en weer hersteld, getuigen van het diepe verlangen het ongrijpbare, voortdurend wegglippende ideaal van een betere wereld niet op te geven. Want, hoop wordt het meest duidelijk gevoeld op het moment, dat zij nodig is: het moment dat we hoop dreigen te verliezen.

De eenzame figuur van de wereldondernemer hoog op een sokkel staand in een plantsoen voor het kleine station van Eindhoven, dat de vorm heeft van een transistorradio, weet dit als geen ander. Vooruitgang is niet voor iedereen hetzelfde en de geschiedenis kan men niet terugdraaien. Met weemoed denkt hij terug aan zijn eerste grote opdracht: de 50.000 gloeilampen voor de Hermitage in Sint Petersburg, 1898.

Er staat een kunstwerk van een Amerikaanse Pop Art kunstenaar achter het station in het centrum van Eindhoven, Flying Pins (2000). Pop Art bekritiseert de kapitalistische consumptie maatschappij. Het benadrukt, dat het ideaal van welvaart uiteindelijk culmineert in een spektakel maatschappij. De lange, kaarsrechte verkeersader (ooit bestemd voor een Monorail) naar het hart van de stad, eindigt in een flauwe bocht, waar 10 gele kegels als in een slow-motion omvallen en het autoverkeer tot stilstand komt voor het stoplicht. Het geluksmoment in het bowling spel, is het moment dat alles omvalt.

Cultuur is veel meer dan een politiek debat; het is zoals het leven zelf, een acrobatische act waar alles op het spel staat. Waar het politiek-rethorische discours zich zeer specifiek richt op de wettelijk omschreven taak tot verantwoord bestuur en waar de politiek waakt over een rechtvaardige machtsverdeling, is cultuur de zegetocht van de hoop en profetie en de kunst is zijn ceremoniemeester, die ons begeleidt. Maar vergeet dit niet; de kunst vertegenwoordigt niets en niemand, niet de mens, niet de staat, niet de burger of bestuurder, rechter of wetgever, ook niet een waarheid, een god of ideologie. Kunst spreekt eenieder aan die het horen wil, en zwijgt als het zwijgen wil en de kunstenaar, ach de kunstenaar is een zoekende, zoals iedereen.

Kunst is de cultivering van reciprociteit, dit is wederzijdsheid die verplichtend is. In het ritueel van het geven wordt iets overgedragen zodat het verdergedragen kan worden. Dan toont kunst haar krachten in de vorm van voorspelling, visioen, droom, mythe of fantasie, een goed plan, een vertelling of wat dan ook....

*

Boven de stad bevindt zich een figuur, die zich langzaam heen en weer beweegt op een lange draad. De mensen kijken omhoog en verbazen zich over de moed, waarmee het moederziel alleen op weg is, een acrobatische stunt, uitgevoerd met precisie en zekerheid, als na lange training, trotseert het de angst te vallen, de angst verder te gaan, de angst terug te blikken, de angst te blijven stilstaan...

© Henk Visch
Irene Veenstra

Stichting HuisHenkVisch
Eindhoven 18.12.2025

